

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

เกษตรกรต้นแบบ นายศักดิ์ดูล คำสิทธิ
ประธาน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

คำนำ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ของนายศักดิ์ดุลย์ คำสิทธิ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่เกษตรกรและผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค และ นวัตกรรมทางการเกษตรที่ทันสมัย ตลอดจนการส่งเสริมการบริหารจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน การดำเนินงานของ ศพก. แห่งนี้ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกรในพื้นที่ ทำให้เกิด การบูรณาการด้านความรู้และการพัฒนาทางการเกษตรที่ตอบสนองต่อสภาพพื้นที่จริง สามารถเป็นต้นแบบในการ พัฒนาอาชีพการเกษตร และเป็นแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรายอื่นนำไปต่อยอดในพื้นที่ของตนเอง

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูล กิจกรรม และผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจด้านการเกษตร ในการนำไปใช้เป็น แนวทางเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืนต่อไป

ประธาน ศพก. อำเภอนาน้อย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพ	ค
สารบัญตาราง	จ
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๕
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๒๙
ภาคผนวก	๓๐

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ : การปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ และการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ให้กับผู้นำชุมชนอำเภอนาน้อย	๔
ภาพที่ ๒ : ประชุมคณะกรรมการแปลงใหญ่และศพก. ระดับอำเภอ	๕
ภาพที่ ๓ : วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ	๖
ภาพที่ ๔ : เกษตรกรต้นแบบคิดค้นวิธีการเพาะต้นผักหวานเพื่อให้มีอัตราการรอดที่สูงขึ้น	๗
ภาพที่ ๕ : เครื่องปอกเปลือกอ้อย	๘
ภาพที่ ๖ ผลิภัณฑ์แปรรูปภายใต้แบรนด์สวนศกดีดูล	๘
ภาพที่ ๗ กลุ่มเกษตรกรตำบลสถานนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง	๑๒
ภาพที่ ๘ กลุ่มเกษตรกรตำบลศรีชะเกษมนำความรู้เรื่องการทำน้ำหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของ ตนเองโดยได้รับการสนับสนุนจากสถานที่พัฒนาที่ดิน	๑๓
ภาพที่ ๙ กลุ่มเกษตรกรตำบลศรีชะเกษมนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง	๑๓
ภาพที่ ๑๐ กลุ่มเกษตรกรตำบลน้ำตกลำนำความรู้เรื่องการเสียบยอดต้นโอเคาได้ไปปฏิบัติในพื้นที่ ของตนเอง	๑๓
ภาพที่ ๑๑ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	๑๔
ภาพที่ ๑๒ สำนักงานปฏิรูปที่ดินนำเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิต	๑๔
ภาพที่ ๑๓ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องลดการเผา	๑๔
ภาพที่ ๑๔ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อศึกษาดูงานเกษตรกรผู้นำ	๑๕
ภาพที่ ๑๕ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อประชุมคณะกรรมการ ศพก.และ คณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ	๑๕
ภาพที่ ๑๖ แปลงเกษตรกรต้นแบบโครงการวิจัยระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูงของ ประเทศไทย ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนพิเศษแม่โขง-ล้านช้าง	๑๕
ภาพที่ ๑๗ การทำปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงบำรุงดินและเป็นธาตุอาหารให้แก่พืช	๑๖
ภาพที่ ๑๘ แผนผังเรียนรู้แปลงเกษตรผสมผสาน	๑๗
ภาพที่ ๑๙ ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักด้วยเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	๑๗
ภาพที่ ๒๐ ฐานเรียนรู้การผลิตน้ำหมักและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง	๑๘
ภาพที่ ๒๑ ฐานเรียนรู้การผลิตแห่นาง	๑๘
ภาพที่ ๒๒ ฐานเรียนรู้การเพาะกล้าผักหวาน	๑๘
ภาพที่ ๒๓ ฐานเรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน	๑๙
ภาพที่ ๒๔ ฐานเรียนรู้การจัดการน้ำ	๑๙
ภาพที่ ๒๕ เกษตรกรเข้ารับการเรียนรู้การผลิตน้ำหมักชีวภาพปุ๋ยหมัก	๒๐
ภาพที่ ๒๖ จุดเรียนรู้ในเรื่องการบริหารการจัดการให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง	๒๐
ภาพที่ ๒๗ จุดเรียนรู้ในเรื่องการจัดการน้ำในแปลงเกษตร	๒๑
ภาพที่ ๒๘ จุดเรียนรู้ในเรื่องการผลิตพืชอินทรีย์	๒๑

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ ๒๙ กลุ่มเกษตรกรตำบลสถานนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง	๒๒
ภาพที่ ๓๐ กลุ่มนักเรียนจากโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม ตำบลสันตะ	๒๒
ภาพที่ ๓๑ กลุ่มเกษตรกรตำบลศรีษะเกษนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง	๒๒
ภาพที่ ๓๒ กลุ่มเกษตรกรตำบลน้ำตกนำความรู้เรื่องการเสียบยอดต้นอโวคาได้ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง	๒๓
ภาพที่ ๓๓ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	๒๓
ภาพที่ ๓๔ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิต	๒๓
ภาพที่ ๓๕ สำนักงานเกษตรอำเภอนำเข้าเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องลดการเผา	๒๔
ภาพที่ ๓๖ สำนักงานเกษตรอำเภอนำเข้าเข้ามาใช้สถานที่เพื่อศึกษาดูงานเกษตรกรผู้นำ	๒๔
ภาพที่ ๓๗ สำนักงานเกษตรอำเภอนำเข้าเข้ามาใช้สถานที่เพื่อประชุมคณะกรรมการ ศพก.และคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ	๒๔
ภาพที่ ๓๘ แปลงเกษตรกรต้นแบบโครงการวิจัยระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูงของประเทศไทย ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนพิเศษแม่โขง-ล้านช้าง	๒๖
ภาพที่ ๓๙ การทำปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงบำรุงดินและเป็นธาตุอาหารให้แก่พืช	๒๗

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑ การใช้ประโยชน์จากแผนแดง

หน้า

๑๐

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ..น่าน้อย.... จังหวัด.....น่าน.....

ข้อมูล ณ วันที่.....๓๐.....เดือน.....กรกฎาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายศักดิ์ดุลย์ คำสิทธิ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลน้ำตก อำเภอน่าน้อย จังหวัดน่าน
โทรศัพท์ ๐๙๖-๔๒๔-๒๐๑๓ Facebook สวนศักดิ์ดุลย์ Line ศักดิ์ดุลย์ คำสิทธิ

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๙ ปัจจุบันอายุ ...๕๕..ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ...มัธยมศึกษาตอนต้น.....

สถาบันการศึกษาโรงเรียนน่าน้อย.....

คณะ/สาขาวิชา-.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ..สารวัตรกำนัน.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๔๘๓,๕๗๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๖.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก...ผักหวานป่า.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ...๑๐..แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑.แปลงเรียนรู้ แก้วมังกร

๒.แปลงเรียนรู้ ผักหวานป่า

๓. แปลงเรียนรู้ หอยเชอร์รี่

๔. แปลงเรียนรู้ มะขามเปรี้ยวฝักโต

๕. แปลงเรียนรู้ อ้อยคุณภาพ

๖. แปลงเรียนรู้ แหนแดงและการใช้ประโยชน์

๗. แปลงเรียนรู้ การปลูกผักอินทรีย์

๘. แปลงเรียนรู้ กบนา

๑๐. แปลงเรียนรู้ ไก่อารมณดี

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน....๑๐....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักด้วยเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
๒. ฐานเรียนรู้การผลิตน้ำหมักและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง
๓. ฐานเรียนรู้การผลิตเห็ดนางฟ้า
๔. การเพาะกล้าผักหวาน
๕. ฐานเรียนรู้การทำบัญชี
๖. ฐานเรียนรู้การจัดการน้ำ
๗. ฐานการปลูกระยะขามเปรี้ยวฝักโต
๘. ฐานการปลูกอ้อย
๙. ฐานการปลูกแก้วมังกร
๑๐. การเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน....๗.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ...๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ ๑ การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ โดยใช้วัสดุเหลือใช้ในแปลงเกษตรกลับมาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือทำน้ำหมักชีวภาพโดยสามารถลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดีและสามารถสร้างสมดุลให้กับระบบนิเวศในแปลงอีกด้วย

หลักสูตรที่ ๒ การปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ เป็นจุดเรียนรู้ในเรื่องการบริหารการจัดการแปลงให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง โดยเน้นการเกื้อกูลและได้ผลประโยชน์ร่วมกันของพืชในพื้นที่แปลง

หลักสูตรที่ ๓ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เป็นจุดเรียนรู้ในการบริหารจัดการน้ำในแปลงปลูกการจัดวางระบบน้ำภายในแปลง

หลักสูตรที่ ๔ การปลูกและดูแลพืชแบบอินทรีย์ เป็นจุดเรียนรู้ในการผลิตพืชแบบอินทรีย์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรที่ ๑ การทำเกษตรแบบ ทฤษฎีใหม่

หลักสูตรที่ ๒ การทำเกษตรแบบ โคก หนอง นา โมเดล

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรเสริม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นจุดเรียนรู้การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยเน้นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ เป็นจุดเรียนรู้ในเรื่องการบริหารการจัดการแปลงให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง โดยเน้นการเกื้อกูลและได้ผลประโยชน์ร่วมกันของพืชในพื้นที่แปลง

๑. หลักการและเหตุผลอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ที่มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบเชิงเขา เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น มะขาม ข้าวโพด ยางพารา รวมถึงการปลูกพืชผักสวนครัว แต่ยังประสบปัญหาผลผลิตไม่แน่นอน ราคาผลผลิตผันผวน ต้นทุนสูง และประสบภัยแล้งหรือฝนทิ้งช่วง การส่งเสริมเกษตรกรให้มีความรู้ด้าน การปลูกพืชแบบผสมผสาน ที่เหมาะสมกับภูมิประเทศและวิถีชีวิตในพื้นที่ จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้หลายทาง ลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว สร้างความมั่นคงด้านอาหารให้ครัวเรือน และเป็นแนวทางในการพัฒนาเกษตรอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับพื้นที่อำเภอนาน้อย

๒.๒ เพื่อถ่ายทอดเทคนิคการจัดการพื้นที่ การปลูกพืชเศรษฐกิจ พืชอาหาร ไม้ผล และไม้ใช้สอยในระบบผสมผสาน

๒.๓ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนเกษตรกร

๒.๔ เพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบเกษตรผสมผสานในอำเภอนาน้อย

๓. กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่อำเภอนาน้อย

๔. วิธีดำเนินการ

๔.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการแก่เกษตรกรในพื้นที่

๔.๒ คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมอบรม

๔.๓ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ๑ วัน โดยมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

๔.๔ จัดทำเวิร์กช็อปออกแบบแปลงเกษตรผสมผสาน

๔.๕ เยี่ยมชมแปลงเรียนรู้เกษตรกรต้นแบบ

๕. กำหนดการอบรม (๑ วัน)

๕.๑ ภาคทฤษฎี

- ภูมิอากาศและศักยภาพพื้นที่เกษตรในอำเภอนาน้อย
- แนวคิดเกษตรผสมผสานและการจัดการพื้นที่
- เวิร์กช็อปการทำแผนผังเกษตรผสมผสาน
- เทคนิคการเก็บเกี่ยวและกระจายผลผลิตตลอดปี
- การแปรรูปเบื้องต้น (มะขามแช่อิ่ม ผักปลอดสาร น้ำอ้อยสด)
- การทำการตลาดชุมชนและออนไลน์
- สรุปและทำแผนปฏิบัติการของแต่ละครัวเรือน

๕.๒ ภาคปฏิบัติ

- การปลูกพืชผสมผสาน (ผักหวาน, มะขาม, แก้วมังกร, พืชผักสวนครัว)
- การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การจัดการดินและน้ำ

๖.สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอวานรนิวาส และแปลงเรียนรู้เกษตรกรต้นแบบ

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๗.๑ เกษตรกรมีความรู้และทักษะการทำเกษตรผสมผสานที่เหมาะสมกับพื้นที่
- ๗.๒ เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มรายได้
- ๗.๓ เกิดเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบการทำเกษตรผสมผสานในอำเภอนาน้อย
- ๗.๔ สร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่ครัวเรือนเกษตรกร

ภาพที่ ๑ : การปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ และการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ให้กับผู้นำชุมชน อำเภอนาน้อย

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ประชุมคณะกรรมการแปลงใหญ่และศพก.ระดับจังหวัด ที่ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดน่านเป็นผู้จัด เพื่อรวบรวมข้อมูลแต่ละอำเภอในการเสนอการพัฒนาศูนย์ฯ ศพก.ในแต่ละพื้นที่พร้อมแก้ไขปัญหา ภายใต้หน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนการพัฒนา ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทั้ง ศพก.หลัก และศพก.เครือข่าย การจัดประชุมคณะกรรมการแปลงใหญ่และศพก. ระดับอำเภอ ทั้ง ๔ ครั้ง ตามเอกสารแนบที่

ภาพที่ ๒ : ประชุมคณะกรรมการแปลงใหญ่และศพก. ระดับอำเภอ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายศักดิ์ดุลย์ คำสีหิ (พ่อศักดิ์ดุล) เกษตรกรต้นแบบเจ้าของ ศพก.อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เกษตรกรธรรมดาที่เริ่มทำการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยวมา ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ โดยมีรายได้หลักจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรเข้ามาเพียงช่องทางเดียว อีกทั้งยังมีการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมากทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม หลังจากนั้นในปี ๒๕๖๐ จึงมีแนวคิดลดพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยแบ่งพื้นที่ปลูกฝรั่งไว้ส่วนหนึ่ง แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืชเข้าทำลายผลของฝรั่ง จึงตัดสินใจโค่นต้นฝรั่งออกจากพื้นที่ หลังจากนั้นจึงได้ปรับแนวคิดมาทำการปลูกพืชแบบผสมผสาน โดยได้เข้ารับอบรมในโครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริของจังหวัดน่าน ปี ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการทำเกษตรแบบผสมผสานขึ้น โดยใช้หลักการคิดแบ่งการปลูกพืชออกเป็น ๔ ระดับ คือไม้สูง ไม้กลาง ไม้เตี้ย และ ไม้เรี่ยดิน ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียน ประจำวัน ประจำเดือน และประจำปี โดยหาพืชที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูกและดูแลง่าย เช่น แก้วมังกร กระเทียม ผักหวานป่า พืชผักเป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีการทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช และเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าไว้เองอีกทั้งยังแจกจ่ายให้กับผู้ที่สนใจที่เข้ามาศึกษาดูงาน ส่วนของนายศักดิ์ดุลเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคลภายนอกที่สนใจการทำเกษตรแบบผสมผสานเข้ามาศึกษา ซึ่งมีกิจกรรมมากมาย เช่น การทำน้ำหมักจุลินทรีย์อย่างไรให้ได้ผลดี การปลูกผักหวานป่าจากการเพาะเมล็ด วิธีการเก็บผักหวาน การทำน้ำอ้อยสด การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินการภายในสวนพ่อศักดิ์ดุล คำสีหิ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จากการทดลอง ลองผิดลองถูกของตนเอง เกิดเป็นองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชม

ในปัจจุบันนับได้ว่าเป็นช่วงที่ผลผลิตทุกประเภทสามารถเก็บเกี่ยวเพื่อสร้างรายได้ตลอดทั้งปีตามฤดูกาลของพืชชนิดนั้น ๆ และการผลิตภายในแปลงค่อนข้างที่จะไม่ได้ใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก เน้นการใช้ปัจจัยการผลิตและการบริหารจัดการภายในแปลง สามารถพึ่งตนเอง เข้าสู่ระบบการผลิตในระบบเกษตรแบบผสมผสานและเป็นจุดเรียนรู้สำหรับเกษตรกรหลากหลายอาชีพที่มีความสนใจในอาชีพเกษตรกร

นายศักดิ์ดุลย์ คำสิทธิ เป็นเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ที่มีความพร้อมด้านความรู้และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เช่น การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้, น้ำหมักจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง, การเพาะกล้าผักหวานป่า, การปลูกต้นแก้วมังกร, การผลิตเห็ดนางฟ้า, การผลิตน้ำอ้อยคั้นสด เป็นต้น แก่ผู้ที่สนใจที่เข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ให้แก่เกษตรกร โดยมีการประยุกต์ใช้ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งยังมีทักษะในการเป็นวิทยากรฝึกอบรมของหน่วยงานต่างๆ ได้อีกด้วย

ภาพที่ ๓ : วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

นายศักดิ์ดุลย์ คำสิทธิ (พ่อศักดิ์ดุล) เกษตรกรต้นแบบเจ้าของ ศพก.อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรเข้ามาเพียงช่องทางเดียว อีกทั้งยังมีการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมากทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม หลังจากนั้นในปี ๒๕๖๐ จึงมีแนวคิดลดพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยแบ่งพื้นที่ปลูกฝรั่งไว้ส่วนหนึ่ง แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืชเข้าทำลายผลของฝรั่ง จึงตัดสินใจโค่นต้นฝรั่งออกจากพื้นที่ หลังจากนั้นจึงได้ปรับแนวคิดมาการปลูกพืชแบบผสมผสาน โดยได้เข้ารับอบรมในโครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริของจังหวัดน่าน ปี ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นการทำเกษตรแบบผสมผสานขึ้น โดยใช้หลักการคิดแบ่งการปลูกพืชออกเป็น ๔ ระดับ คือ ไม้สูง ไม้กลาง ไม้เตี้ย และ ไม้เลื้อยดิน

ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียน ประจำวัน ประจำเดือน และประจำปี โดยหาพืชที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูกและดูแลง่าย เช่น แก้วมังกร กระท้อน ผักหวานป่า พืชผักเป็นต้น รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

พ่อศักดิ์ดูล คำสิทธิ ยังเป็นบุคคลที่มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีความใฝ่รู้หาองค์ความรู้ที่จะสามารถทำให้เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เช่น การแปรรูปมะขามแช่อิ่ม, การทำน้ำอ้อยก้อน, ตลอดจนเทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการผลิตพืชให้ได้ผลิตที่ดีมีคุณภาพ มีการเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ๆ จากหน่วยงานบูรณาการต่างๆ , เรียนรู้จากการผิดพลาดของตนเองเพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพ เช่น วิธีการปลูกเปลือกอ้อย, วิธีการเพาะผลิตกล้าผักหวานให้มีอัตราการรอดสูง เป็นต้น

ภาพที่ ๔ : เกษตรกรต้นแบบคิดค้นวิธีการเพาะต้นผักหวานเพื่อให้มีอัตราการรอดที่สูงขึ้น

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน
 นายศักดิ์ดูล คำสิทธิ ได้มีการสร้างเครื่องปอกเปลือกอ้อยขึ้นมาเอง เนื่องจากเครื่องปอกเปลือกมีราคาที่สูง จึงได้มีการประยุกต์ใช้วัสดุที่หาได้ง่าย เพื่อลดเวลาในการปอกเปลือกโดยใช้มือ และมีการใช้เครื่องคั้นน้ำอ้อย ทำให้สามารถคั้นน้ำอ้อยได้เร็วและทำได้ในปริมาณที่มากขึ้น ซึ่งถือเป็นการพึ่งพาตนเองและเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา

ภาพที่ ๕ : เครื่องปอกเปลือกอ้อย

นอกจากนี้ยังได้นำผลผลิตที่ได้จากแปลงเรียนรู้มาทำการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต ก่อให้เกิดมีรายได้อีกช่องทางหนึ่ง โดยมีผลิตภัณฑ์ดังนี้ น้ำอ้อย มะขามแช่อิ่ม น้ำอ้อยก้อน ข้าว เป็นต้น

ภาพที่ ๖ ผลิตภัณฑ์แปรรูปภายใต้แบรนด์สวนศักดิ์ดูล

๓) อธิบายขั้นตอนการทำงานการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

พ่อค้าดีดูล คำลัทธิ ยังเป็นบุคคลที่มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีความใฝ่รู้หาองค์ความรู้ เพื่อลดต้นทุนการผลิตพืช มีรายละเอียด ดังนี้

๑) ขั้นตอนการทำงานน้ำหมักกำจัดแมลงศัตรูพืช

วัสดุที่ใช้ (สูตรพื้นฐานนิยม)

๑.พืชสมุนไพรที่มีกลิ่นฉุนหรือรสขม เช่น สะเดา บอระเพ็ด ตะไคร้หอม ยาสูบ พริก กระเทียม รวมกัน ประมาณ ๓ กก.

๒.กากน้ำตาล ๑ กก. (ถ้าไม่มีใช้ น้ำตาลทรายแดง ๑/๒ กก.)

๓.น้ำสะอาด ๑๐ ลิตร

๔.ถังพลาสติกมีฝาปิด

วิธีทำ

๑. สับ/บดสมุนไพรให้ละเอียด เพื่อให้หมักได้ง่าย
๒. ผสมสมุนไพรที่สับแล้วกับกากน้ำตาล คลุกเคล้าให้เข้ากัน
๓. เทใส่ถัง เติมน้ำสะอาด คนให้เข้ากัน
๔. ปิดฝาหมักทิ้งไว้ ๗-๑๕ วัน (คนทุก ๒-๓ วัน เพื่อลดการบูดเน่า)
๕. เมื่อครบกำหนด กรองเอาแต่น้ำหมักเก็บใส่ขวด/ถัง ใช้งานได้

การใช้

- ผสมน้ำหมัก ๕๐-๑๐๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร (๑ ปี๊บ)
- ฉีดพ่นให้ทั่วใบและใต้ใบพืชทุก ๕-๗ วันในช่วงที่พบแมลงระบาด
- เหมาะกับเพลี้ยอ่อน เพลี้ยไฟ หนอนชอนใบ แมลงกัดกินใบ

๒) การทำปุ๋ยหมักบำรุงดิน

วัสดุที่ใช้ (สำหรับทำกองปุ๋ย ๑ กอง)

๑.เศษพืช/หญ้าแห้ง/ฟางข้าว ๕๐ กก.

๒.มูลสัตว์ (วัว ควาย ไก่ หมู) ๒๐ กก.

๓.กากน้ำตาล ๑ กก. (ถ้าไม่มีใช้น้ำตาลทรายแดง ๐.๕ กก.)

๔.น้ำสะอาด ๑๐ ลิตร

๕.เชื้อจุลินทรีย์ (EM) ๑๐๐ ซีซี

วิธีทำ

๑. เตรียมพื้นที่ร่ม โปร่ง และยกพื้นให้ระบายน้ำได้
๒. วางเศษพืชเป็นชั้นหนา ๓๐ ซม.
๓. โรยมูลสัตว์ทับลงไปเป็นชั้น
๔. ผสมน้ำกากน้ำตาล + เชื้อ EM + น้ำสะอาด รดลงบนกองให้ชุ่ม (ไม่แฉะจนเกินไป)
๕. ทำซ้ำเป็นชั้น ๆ จนหมดวัสดุ กองสูงประมาณ ๑-๑.๕ เมตร
๖. คลุมด้วยกระสอบป่านหรือผ้าใบ เพื่อรักษาความชื้นและความร้อน
๗. กลับกองทุก ๗-๑๐ วัน เพื่อให้อากาศถ่ายเทและช่วยการย่อยสลาย
๘. ใช้เวลาหมักประมาณ ๔๕-๖๐ วัน ปุ๋ยจะสุก สีคล้ำ กลิ่นดินป่า ใช้งานได้

การใช้

- ใส่รองพื้นแปลงผัก/ไม้ผล ประมาณ ๑-๒ กก./ตร.ม.
- ใช้ผสมดินปลูกในกระถาง/ถุงเพาะชำ
- ใช้บำรุงดินในแปลงนา (หว่านก่อนเตรียมดิน)

๔) การใช้แหนแดง

แหนแดง (Azolla) ถือเป็นวัชพืชธรรมชาติที่มีคุณค่าอาหารสูง โดยเฉพาะ โปรตีน ซึ่งเหมาะทั้งเป็นอาหารสัตว์น้ำและสัตว์ปีกในระบบเกษตรผสมผสาน พื้นที่อำเภอนาน้อยสามารถนำไปใช้เพื่อลดต้นทุนได้อย่างมากครับ

๑) คุณค่าทางอาหารของแหนแดง

๑.๑ โปรตีนดิบประมาณ ๒๐-๓๐% (ขึ้นกับสายพันธุ์และสภาพแวดล้อม)

๑.๒ มีกรดอะมิโนจำเป็นหลายชนิด

๑.๓ มีวิตามินและเกลือแร่ เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส

๑.๔ ย่อยง่ายกว่าสาหร่ายน้ำจืดหลายชนิด

๒. การใช้ประโยชน์จากแหนแดง

ตารางที่ ๑ การใช้ประโยชน์จากแหนแดง

รายการ	การใช้แหนแดงสำหรับปลา 🐟	การใช้แหนแดงสำหรับไก่ 🐔
สัตว์ที่เหมาะสม	ปลานิล, ปลาดุก, ปลาดุก, ปลาดุก, ปลาหมอ, ปลาหมอ	ไก่บ้าน, ไก่เนื้อ, ไก่ไข่
รูปแบบการให้	- ปล่อยแหนแดงสดลอยในบ่อ - สับแหนแดงสดผสมรำ/อาหารเม็ด	- ให้กินสด (ผสมรำ/ปลายข้าว) - ตากแห้งบดผสมอาหาร
อัตราส่วน	๓๐-๔๐% ของอาหารรวม	สด ๒๐-๓๐% ของอาหารรวม แห้ง ๑๐-๑๕% ของอาหารรวม
วิธีให้	วันละ ๒ มื้อ ปริมาณ ๕-๗% ของน้ำหนักตัวปลา	ให้ร่วมกับอาหารประจำวัน (เช้า-เย็น)
ผลดี	- ลดต้นทุนอาหารเม็ด - เพิ่มโปรตีนและคุณภาพน้ำในบ่อ	- เพิ่มโปรตีน - ไข่แดงเข้ม (ไข่ไข่) - ไก่โตเร็ว (ไก่เนื้อ)
ข้อควรระวัง	ต้องควบคุมปริมาณ ไม่ให้แหนแดงบังผิวน้ำจนขาดออกซิเจน	ไม่ควรให้เกิน ๔๐% ของอาหารรวม ไก่อาจกินน้อยลง

๓) ประโยชน์โดยรวม

๓.๑ ลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ ๒๐-๓๐%

๓.๒ เป็นแหล่งโปรตีนธรรมชาติ ปลอดภัย

๓.๓ เลี้ยงง่าย ใช้พื้นที่น้อย เหมาะกับเกษตรผสมผสาน

๓.๔ น้ำที่เลี้ยงแหนแดงยังใช้รดต้นไม้ เป็นปุ๋ยน้ำอินทรีย์ได้อีกด้วย

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๖.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๑.๑)ฝรั่ง.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....(ไร่-งาน-วา)
 ๑.๒)ผักหวานป่า.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๗.....(ไร่-งาน-วา)
 ๑.๓)แก้วมังกร.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....(ไร่-งาน-วา)
 ๑.๔)มะขาม.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....(ไร่-งาน-วา)
 ๑.๕)อ้อย.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....(ไร่-งาน-วา)
 ๑.๖)ผัก.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๒.๑)ปลาตุ๊ก.....จำนวน.....๒.....(หน่วย...บ่อ...)
 ๒.๒)กบนา.....จำนวน.....๑.....(หน่วย...บ่อ...)
 ๒.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๓.๑)ไก่ไข่.....จำนวน.....๑๐๐.....(ตัว)
 ๓.๒)หมู.....จำนวน.....๖.....(ตัว)
 ๓.๓)จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

- ๔.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)
 ๔.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)
 ๔.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ผักหวาน.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- ๑.๑)ค่าต้นกล้าผักหวาน.....เป็นเงิน.....๑๓.๖๐.....บาท/ไร่
 ๑.๒)ค่าแรง.....เป็นเงิน.....๖๘๒.๒๔.....บาท/ไร่
 ๑.๓)ค่าตัดหญ้า.....เป็นเงิน.....๗,๒๐๐.๐๐.....บาท/ไร่
 ๑.๔)ค่าใส่ปุ๋ย.....เป็นเงิน.....๙๐๐.๐๐.....บาท/ไร่
 ๑.๕)เป็นเงิน.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๓๘,๕๖๕.๘๔.....บาท/ไร่

รายได้๖๐,๐๐๐.๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ผัก.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๑๓๓.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไข่ไก่.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๒๐๘.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....กบนา.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๖๕๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ...มะขาม , แก้วมังกร, ผักหวาน, น้ำอ้อย.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๑๖,๑๘๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาน้อย เป็นจุดเรียนรู้ที่สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ในปัจจุบันมีเกษตรกรเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และมีการติดตามการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปฏิบัติใช้ทั้งเป็นแบบรายกลุ่มและแบบรายครัวเรือน ทำให้ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตได้ผลสำเร็จจากเกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ในจุดเรียนรู้ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการที่คล้ายกันพืชชนิดเดียวกัน เกิดกระบวนการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแปลงใหญ่ต่อไป

ภาพที่ ๗ กลุ่มเกษตรกรตำบลสถานนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

ภาพที่ ๘ กลุ่มเกษตรกรตำบลศรีชะเกษนำความรู้เรื่องการทำน้ำหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองโดยได้รับการสนับสนุนจากสถานที่พัฒนาที่ดิน

ภาพที่ ๙ กลุ่มเกษตรกรตำบลศรีชะเกษนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

ภาพที่ ๑๐ กลุ่มเกษตรกรตำบลน้ำตกนำความรู้เรื่องการเสียบยอดต้นอโวคาโดไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

นอกจากนี้มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย สำนักงานปฎิรูปที่ดิน สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาน้อย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมวิชาการเกษตร และสถาบันการศึกษา

ภาพที่ ๑๑ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ ๑๒ สำนักงานปฎิรูปที่ดินนำเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิต

ภาพที่ ๑๓ สำนักงานเกษตรอำเภอนำเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องลดการเผา

ภาพที่ ๑๔ สำนักงานเกษตรอำเภอนำน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อศึกษาดูงานเกษตรกรผู้นำ

ภาพที่ ๑๕ สำนักงานเกษตรอำเภอนำน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อประชุมคณะกรรมการ ศพก.และคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนำน้อย มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานวิชาการเพื่อขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกรในพื้นที่ มีการนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

ภาพที่ ๑๖ แปลงเกษตรกรต้นแบบโครงการวิจัยระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูงของประเทศไทย ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนพิเศษแม่โขง-ล้านช้าง

ภาพที่ ๑๗ การทำปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงบำรุงดินและเป็นธาตุอาหารให้แก่พืช

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การดำเนินงานของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ไม่เพียงส่งเสริมเกษตรกรให้มีรายได้และทักษะเท่านั้น แต่ยังช่วย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผ่านกิจกรรมทางการเกษตรหลายด้าน ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากกิจกรรมทางการเกษตรของ ศพก. สามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้ครับ

๑. การอนุรักษ์ดิน

๑.๑ ใช้ เกษตรผสมผสานและพืชคลุมดิน ลดการกัดเซาะและสูญเสียหน้าดิน

๑.๒ ใช้ ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดความเป็นกรด-ด่างในดิน

๒. การอนุรักษ์น้ำ

๒.๑ จัดทำ ระบบน้ำหยดหรือร่องน้ำประหยัดน้ำ ในแปลงเกษตร

๒.๒ ปลูก พืชผสมผสานตามแนวเขา ลดการไหลบ่าของน้ำและการชะล้างดิน

๒.๓ เก็บ น้ำฝนหรือบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ ใช้ในเกษตรและรดพืชอย่างยั่งยืน

๓. การอนุรักษ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพ

๓.๑ ส่งเสริม พืชผสมผสาน/พืชพื้นบ้าน เพื่อให้ระบบนิเวศสมดุล

๓.๒ ปลูก ต้นไม้และไม้ผลในพื้นที่เกษตร ช่วยรักษาระบบนิเวศและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์

๓.๓ ใช้ ศัตรูธรรมชาติควบคุมแมลง ลดการพึ่งพาสารเคมี

๔. การลดผลกระทบจากสารเคมี

๔.๑ ใช้ น้ำหมักชีวภาพและสารอินทรีย์ แทนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

๔.๒ ลดการปนเปื้อนในดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม

๕. การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

๕.๑ เกษตรกรและชุมชนเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๕.๒ เกิด ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่า ลำธาร และดิน เพื่อใช้ประโยชน์ระยะยาว

๕.๓ ศพก. เป็น ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ ถ่ายทอดแนวทางเกษตรยั่งยืนให้ชุมชนและเยาวชน

สามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมทางการเกษตรของ ศพก. ไม่เพียงสร้างรายได้และความมั่นคงให้เกษตรกร แต่ยัง อนุรักษ์ดิน น้ำ พืชพันธุ์ และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการพัฒนากิจกรรมที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ และเหมาะสมกับชุมชนในระยะยาว

๒. ฐานเรียนรู้การผลิตน้ำหมักและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

ภาพที่ ๒๐ ฐานเรียนรู้การผลิตน้ำหมักและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

๓. ฐานเรียนรู้การผลิตเห็ดนางฟ้า

ภาพที่ ๒๑ ฐานเรียนรู้การผลิตเห็ดนางฟ้า

๔. การเพาะกล้าผักหวาน

ภาพที่ ๒๒ ฐานเรียนรู้การเพาะกล้าผักหวาน

๕. ฐานเรียนรู้การทำบัญชี

ภาพที่ ๒๓ ฐานเรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน

๖. ฐานเรียนรู้การจัดการน้ำ

ภาพที่ ๒๔ ฐานเรียนรู้การจัดการน้ำ

หลักสูตรประจำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรโดยเน้นให้เป็นจุดเรียนรู้ที่สามารถลงมือปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ในแปลงของตนเองได้

หลักสูตรที่ ๑ การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ โดยใช้วัสดุเหลือใช้ในแปลงเกษตรกลับมาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพโดยสามารถลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดีและสามารถสร้างสมดุลให้กับระบบนิเวศในแปลงอีกด้วย

ภาพที่ ๒๕ เกษตรกรเข้ารับการเรียนรู้การผลิตน้ำหมักชีวภาพปุ๋ยหมัก

หลักสูตรที่ ๒ การปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ เป็นจุดเรียนรู้ในเรื่องการบริหารการจัดการจัดแปลงให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง โดยเน้นการเกื้อกูลและได้ผลประโยชน์ร่วมกันของพืชในพื้นที่แปลง

ภาพที่ ๒๖ จุดเรียนรู้ในเรื่องการบริหารการจัดการจัดแปลงให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง

หลักสูตรที่ ๓ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า เป็นจุดเรียนรู้ในการบริหารจัดการน้ำในแปลงปลูกการจัดวางระบบน้ำภายในแปลง

ภาพที่ ๒๗ จุดเรียนรู้ในเรื่องการจัดการน้ำในแปลงเกษตร

หลักสูตรที่ ๔ การปลูกและดูแลพืชแบบอินทรีย์ เป็นจุดเรียนรู้ในการผลิตพืชแบบอินทรีย์

ภาพที่ ๒๘ จุดเรียนรู้ในเรื่องการผลิตพืชอินทรีย์

หลักสูตรเสริม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นจุดเรียนรู้การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยเน้นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาน้อย เป็นจุดเรียนรู้ที่สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ในปัจจุบันมีเกษตรกรเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และมีการติดตามการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปฏิบัติใช้ทั้งเป็นแบบรายกลุ่มและแบบรายครัวเรือน ทำให้ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตได้ ผลสำเร็จจากเกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ในจุดเรียนรู้ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีการความต้องการที่คล้ายกันพืชชนิดเดียวกัน เกิดกระบวนการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน และกลุ่มแปลงใหญ่ต่อไป

ภาพที่ ๒๙ กลุ่มเกษตรกรตำบลสถานนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

ภาพที่ ๓๐ กลุ่มนักเรียนจากโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม ตำบลสันทะ

ภาพที่ ๓๑ กลุ่มเกษตรกรตำบลศรีสะเกษนำความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

ภาพที่ ๓๒ กลุ่มเกษตรกรตำบลน้ำตกนำความรู้เรื่องการเสียบยอดต้นโอ๊คได้ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

นอกจากนี้มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย สำนักงานปฎิรูปที่ดิน สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาน้อย องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น กรมวิชาการเกษตร และสถาบันการศึกษา

ภาพที่ ๓๓ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ ๓๔ สำนักงานปฎิรูปที่ดินน่านเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิต

ภาพที่ ๓๕ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องลดการเผา

ภาพที่ ๓๖ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อศึกษาดูงานเกษตรกรผู้นำ

ภาพที่ ๓๗ สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อยเข้ามาใช้สถานที่เพื่อประชุมคณะกรรมการ ศพก.และคณะกรรมการ
แปลงใหญ่ ระดับอำเภอ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการ
รับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนสำหรับแก้ไขจากปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนอง
ความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จาก
เกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต
การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก.ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรและเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การให้บริการด้าน ข้อมูลข่าวสารและวิชาการเกษตร เป็นหนึ่งในหน้าที่สำคัญของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อช่วยเกษตรกรและชุมชนเข้าถึงความรู้ใหม่ ๆ ปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และทรัพยากรที่มี การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการเกษตรของ ศพก.

๑. ด้านข้อมูลข่าวสารเกษตร

๑.๑เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น ราคาผลผลิตปัจจุบัน ราคาปุ๋ย/ปัจจัยการผลิต ข่าวภัยธรรมชาติ และมาตรการสนับสนุนจากรัฐ

๑.๒แจ้งเตือนภัยและสภาพอากาศ เช่น ฝนตกหนัก น้ำหลาก โรคระบาดพืชและสัตว์

๑.๓ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ศพก. เช่น การอบรม แพลงสาธิต การสาธิตเทคโนโลยีเกษตร

๑.๔รวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรเพื่อนำไปปรับปรุงบริการหรือรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ด้านวิชาการเกษตร

๒.๑ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ เช่น การจัดการดินและน้ำ การปลูกพืชผสมผสานและเกษตรอินทรีย์ การจัดการศัตรูพืชและโรคพืชแบบผสมผสาน (IPM) และการเลี้ยงสัตว์และประมงที่เหมาะสมกับพื้นที่ เป็นต้น

๒.๒ให้คำปรึกษาเชิงเทคนิค แนะนำการปรับปรุงแปลง การเลือกพันธุ์พืช/สัตว์ การใช้ปุ๋ยและฮอร์โมนชีวภาพ

๒.๓จัดทำเอกสาร/คู่มือ เช่น คู่มือการปลูกพืชผสมผสาน น้ำหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยหมัก

๒.๔ฝึกอบรมและสาธิต การทำเกษตรแบบทดลอง/แปลงสาธิต เพื่อให้เกษตรกรเห็นผลจริง และสามารถนำไปใช้ได้

๓. วิธีการให้บริการ

๓.๑ศูนย์เรียนรู้ ณ ศพก.: ให้เกษตรกรเข้ามาศึกษา ดูงาน หรือขอคำปรึกษา

๓.๒ลงพื้นที่ให้คำแนะนำ: เจ้าหน้าที่ ศพก. และเกษตรกรต้นแบบไปให้คำปรึกษาในแปลงเกษตรของเกษตรกร

๓.๓สื่อออนไลน์และเอกสาร: เผยแพร่คู่มือ วิดีโอสอน เทคนิคการเกษตรผ่าน LINE, Facebook หรือเว็บไซต์ของ ศพก.

๓.๔เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้: จัดประชุมกลุ่มหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาการเกษตร

๔. ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ

- ๔.๑ เข้าถึงข้อมูลและความรู้ทันสมัย ลดความเสี่ยงการผลิต
- ๔.๒ สามารถปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสม
- ๔.๓ เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และยกระดับคุณภาพสินค้า
- ๔.๔ เกิดเครือข่ายเกษตรกรเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอพาน้อย เป็นจุดเรียนรู้ที่สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ในปัจจุบันมีเกษตรกรเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และมีการติดตามการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปฏิบัติใช้ทั้งเป็นแบบรายกลุ่มและแบบรายครัวเรือน ทำให้ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตได้ ผลสำเร็จจากเกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ในจุดเรียนรู้ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการที่คล้ายกันพืชชนิดเดียวกัน เกิดกระบวนการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน และกลุ่มแปลงใหญ่ต่อไป

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอพาน้อย มีการเชื่อมโยงเครือข่าย ศพก. ในพื้นที่ และต่างพื้นที่ มีการสร้างเครือข่ายด้านการผลิต เครือข่ายด้านองค์ความรู้ เครือข่ายด้านการตลาด และด้านอื่น ๆ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งในภาครัฐบาลและภาคประชาชน ทำให้มีการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอพาน้อย ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานจากหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่าน สำนักงานเกษตรอำเภอพาน้อย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรน่าน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สถานีพัฒนาที่ดินน่าน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพาน้อย ประมงอำเภอพาน้อย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพาน้อย หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๓๑ และอื่น ๆ อีกมากมาย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอพาน้อย มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานวิชาการเพื่อขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกรในพื้นที่ มีการนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

ภาพที่ ๓๘ แปลงเกษตรกรต้นแบบโครงการวิจัยระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูงของประเทศไทย ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนพิเศษแม่โขง-ล้านช้าง

ภาพที่ ๓๙ การทำปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงบำรุงดินและเป็นธาตุอาหารให้แก่พืช

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทของประธานคณะกรรมการ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีหลายด้าน ทั้งเชิงบริหาร เชิงยุทธศาสตร์ และเชิงสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชน ผมสรุปให้เป็นข้อ ๆ ชัดเจนดังนี้ครับ

๑. บทบาทด้านการบริหารและกำกับดูแล

๑.๑กำหนดทิศทาง นโยบาย และแผนการดำเนินงานของ ศพก. ให้สอดคล้องกับนโยบายเกษตรระดับอำเภอและจังหวัด

๑.๒กำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ ศพก. ให้เกิดประสิทธิภาพ

๑.๓ประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าของโครงการ/กิจกรรมที่จัดขึ้นใน ศพก.

๒. บทบาทด้านการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้

๒.๑สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบ และสร้างเครือข่ายเกษตรกรเรียนรู้

๒.๒ส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน การจัดการน้ำและดิน

๒.๓เป็นตัวกลางเชื่อมโยงความรู้จากภาครัฐ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานวิจัย มาสู่เกษตรกรในพื้นที่

๓. บทบาทด้านการประสานงานและสร้างความร่วมมือ

๓.๑ประสานงานกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของ ศพก.

๓.๒สร้างความร่วมมือกับกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อขยายผลการเรียนรู้

๓.๓เป็นตัวแทน ศพก. ในเวทีประชุมและการประสานงานระดับอำเภอ จังหวัด

๔. บทบาทด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

๔.๑สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในทุกกิจกรรมของ ศพก.

๔.๒ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๔.๓เป็นผู้นำตัวอย่างด้านความเสียสละและจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๕. บทบาทด้านการประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๕.๑ประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. และปรับปรุงกิจกรรมให้ตอบโจทย์เกษตรกร

๕.๒สนับสนุนการจัดทำเอกสารรายงาน และสรุปบทเรียนจากโครงการ/กิจกรรม

๕.๓เสริมสร้างความภาคภูมิใจและการยอมรับจากชุมชนต่อบทบาท ศพก.

สามารถสรุปได้ว่า ประธาน ศพก. เป็นทั้ง ผู้นำทางวิสัยทัศน์ และ ตัวกลางเชื่อมโยงความร่วมมือ ระหว่าง เกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ ศพก. เป็นศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

การดำเนินงานในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) นับเป็นภารกิจที่สำคัญและทรงคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรเท่านั้น แต่ยังเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา ถ่ายทอดความรู้ และการสร้างเครือข่ายเกษตรกรในชุมชน ศพก. ในอำเภอนาน้อยได้ทำหน้าที่เป็นทั้ง เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และต้นแบบการปฏิบัติจริง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดต้นทุนการผลิต ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และเชื่อมโยงกับตลาดอย่างยั่งยืน สิ่งทีก่อให้เกิดความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง คือ การที่เกษตรกรในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในด้านการเรียนรู้ การทดลอง และการนำองค์ความรู้ไปใช้จริงในแปลงของตนเองพร้อมทั้งขยายผลต่อให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ และยังเป็นการรวมพลังของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และเกษตรกรรุ่นใหม่ ที่ร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้มแข็งในระดับชุมชน และต่อยอดสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ ความเป็นผู้นำชุมชนของพ่อศักดิ์ดูล คำสิทธิ ดังนี้

๑.๑ ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ

ตำแหน่ง สารวัตรกำนัน โดยได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ชัดเจน บทบาท

- บริหารจัดการด้านความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในหมู่บ้าน/ตำบล
- ประสานงานกับหน่วยงานราชการ (เช่น อำเภอ จังหวัด)
- กำกับดูแลด้านความปลอดภัย ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
- สนับสนุนการพัฒนาชุมชนตามนโยบายรัฐ เช่น เกษตร, สาธารณสุข, การศึกษา

คุณลักษณะสำคัญ

- มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม
- มีวินัยและกล้าตัดสินใจ
- สามารถเป็นตัวแทนรัฐและตัวแทนชุมชนได้อย่างสมดุล

๑.๒ ผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ

เป็นปราชญ์ชาวบ้าน แกนนำกลุ่มอาชีพ โดย เกิดจากการยอมรับของชุมชน ไม่ได้มีตำแหน่งราชการ บทบาท

- ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา และค่านิยมที่ดีให้แก่คนในชุมชน
- เป็นศูนย์รวมจิตใจและสร้างแรงบันดาลใจ
- ช่วยแก้ปัญหาหรือไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งในชุมชน
- กระตุ้นการรวมกลุ่มทำกิจกรรม เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์

คุณลักษณะสำคัญ

- ได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจจากชุมชน
- มีความเสียสละ พร้อมช่วยเหลือผู้อื่น
- สื่อสารเก่ง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การยอมลด ละ เลิกผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ส่วนรวม ชุมชน หรือสังคมได้รับประโยชน์สูงสุด แม้อาจไม่ได้ผลตอบแทนโดยตรง แต่จะก่อให้เกิดความสุข ความสงบ และความยั่งยืนในระยะยาว

รูปแบบของการเสียสละ

๑. เสียสละเวลา เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน เช่น ประชุมหมู่บ้าน ทำแนวกันไฟป่า ร่วมพัฒนาวัด/โรงเรียน
๒. เสียสละแรงกายช่วยงานสาธารณะ เช่น ขุดลอกคูคลอง ทำถนน ปลูกต้นไม้
๓. เสียสละทรัพย์สิน/ทรัพยากร บริจาคสิ่งของ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์เพื่อประโยชน์ของหมู่บ้านหรือสังคม
๔. เสียสละความสะดวกสบาย ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ลดการใช้สารเคมีในไร่นาเพื่อสุขภาพของทุกคน
๕. เสียสละความเห็นแก่ตัวยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น คิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

คติประจำใจ :

“การทำงานเกษตรใจต้องมาก่อน ถ้าใจไม่มาถึงมีเงินก็ไม่สำเร็จ ต้องศึกษาและทดลองด้วยตัวเอง”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นางสาวสุพรรณษา ทับทิมหิน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๒. นางสาวศิริยาภรณ์ มหาวัน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. สอบถามข้อมูล
๒. ปฏิทินการผลิต

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

เนื่องจากตัวเกษตรกรต้นแบบ รับบทบาทหลายหน้าที่ และเกษตรกรทำเกษตรหลายพื้นที่ ทำให้นัด สอบถามข้อมูลค่อนข้างยาก เวลาไม่ค่อยตรงกัน แก้ไขโดยนัดเจอกัน ในส่วนที่ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนใช้วิธีสอบถามทางโทรศัพท์

ภาคผนวก

แนวทางการบริหารจัดการและแนวทางการพัฒนา

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอน่าน้อย ในปัจจุบัน มี ศพก. หลักจำนวน ๑ ศูนย์ฯ และมีจำนวน ศพก. เครือข่าย อำเภอน่าน้อย มีทั้งหมด ๙ ศพก.เครือข่าย ดังนี้

ตารางที่ ๑ ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร เครือข่าย อำเภอน่าน้อย

ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	ที่ตั้ง		ประธานศูนย์เครือข่าย
		หมู่ที่	ตำบล	
ศพก.เครือข่ายข้าว ตำบลน่าน้อย	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๓	น่าน้อย	นายณรงค์ ยะเคียน
ศพก.เครือข่ายมะม่วง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๒	เซียงของ	นายประดิษฐ์ ใหม่จันทร์
ศพก.เครือข่ายไผ่	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๔	บัวใหญ่	นายวุฒิการ แก้วกันทา
ศพก.เครือข่าย มะขาม ตำบลสถาน	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๖	สถาน	นายรัชชัย นันทะแสงแก้ว
ศพก.เครือข่ายยางพารา ตำบลศรีชะเกษ	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๑๐	ศรีชะเกษ	นายบุญลือ แดงพรม
ศพก.เครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลศรีชะเกษ	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐานการผลิตทางการเกษตร	๓	ศรีชะเกษ	นายวิรุทธิ์ ต๊ะกิติ
ศพก. เครือข่ายเกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	สันทะ	นายประนม ปั่นสอน
ศพก. เครือข่ายพืชผัก ตำบลสันทะ	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๑	สันทะ	นายสุพัฒน์ จิโน
ศพก. เครือข่ายไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	๒	บัวใหญ่	นายนะเรศ ศรีนะ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ นาน้อย จังหวัด น่าน

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอ นาน้อย จังหวัดน่าน

ประเภทศูนย์เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์

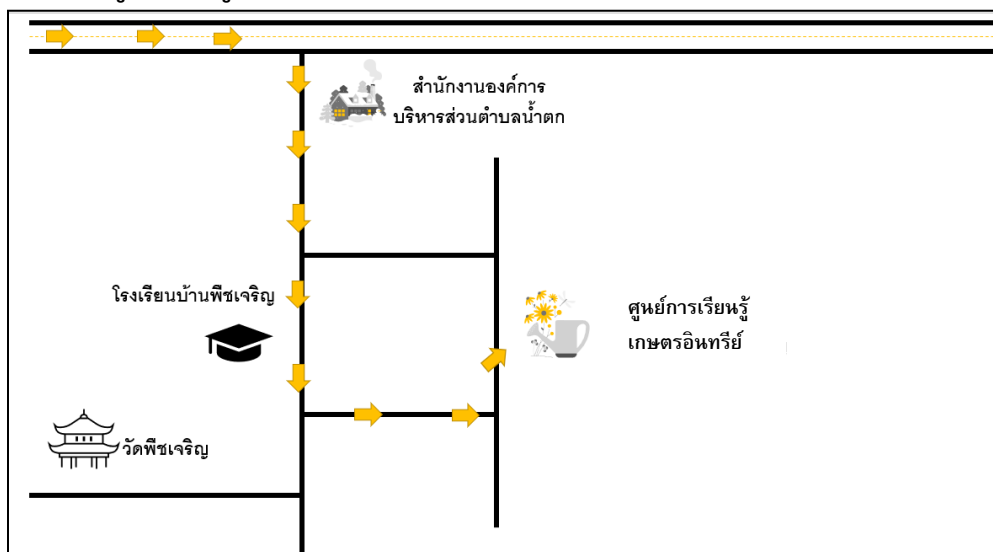
สินค้าหลัก เกษตรอินทรีย์

สถานที่ตั้ง : หมู่ที่.....๑..... ตำบล.....น้ำตก..... อำเภอ...นาน้อย... จังหวัด.....น่าน.....

พิกัด: Latitude ...๑๘.๓๗๙๔๑๒°..... Longitude ...๑๐๐.๖๗๑๑๗๔°.....

X๖๗๖๕๐๘..... Y๒๐๓๒๙๔๗..... zone๔๗.....

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ บ้านพืชเจริญ ตำบลน้ำตก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน โดยมีจุดเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่จากเดิมที่เป็นพื้นที่ทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) มาเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสาน โดยคำนึงถึงสุขภาพของตนเองและครอบครัวเนื่องจากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีการใช้สารเคมีในจำนวนมากและทำให้ไม่ดีต่อสุขภาพของตนและครอบครัว จึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีคิดจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรแบบผสมผสาน โดยเริ่มมีการวางแผนในการจัดการพื้นที่ในการทำเกษตรโดยแบ่งเป็นไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชผัก โดยอาศัยหลักการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันหว่างพืชแต่ละชนิด มีการวางแผนการจัดการน้ำเพื่อใช้ให้เพียงพอกับแปลง

โดยในสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัยด้านอาหารเป็นอย่างมาก ซึ่งวิธีการผลิตพืชจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พืชผักมีความปลอดภัยและเกิดความมั่นใจในการบริโภค ศพก.อำเภอนาน้อยจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในด้านการผลิตพืชปลอดภัยในลักษณะของพืชอินทรีย์ โดยการผลิตพืชจะเน้นในเรื่องการไม่ใช้สารเคมีในแปลงปลูก ซึ่งในปัจจุบันศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาน้อยได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตประเภทมาตรฐานอินทรีย์ โดยมีผลผลิตที่ได้รับการรับรองจำนวน ๔๐ ชนิดพืช

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย :นายศักดิ์ดุลย์ คำสิทธิ อายุ ๕๙ ปี
 ที่อยู่ : บ้านเลขที่.....๕๙..... หมู่ที่.....๑..... ตำบล.....น้ำตก..... อำเภอ.....น่าน้อย..... จังหวัด.....น่าน.....
 เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๖๔๒๔๒๐๑๓.....

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : เกษตรอินทรีย์

หลักสูตรการเรียนรู้ : ๑. การผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

๒. การปลูกและดูแลพืชแบบอินทรีย์

๓. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

หลักสูตรเสริม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ : การผลิตปุ๋ยหมัก

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ : การผลิตน้ำหมักและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ : การผลิตแทนแดง

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ : การเพาะกล้าผักหวาน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ : การจัดการน้ำ

การจัดการแปลงเรียนรู้แบบเกษตรอินทรีย์

แปลงเรียนรู้ :

เจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวทิพย์อาภา เมืองมา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘ ๑๖๘๑ ๐๗๒๒

เครือข่าย : จำนวน ๙ ศูนย์ ที่บันทึกในระบบรายงาน ศพก. <https://learningpoint.doae.go.th/login>

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ นาน้อย จังหวัด น่าน

ชื่อศูนย์ : ..ศูนย์เรียนรู้ ศพก.เครือข่ายมะขาม ตำบลสถาน อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

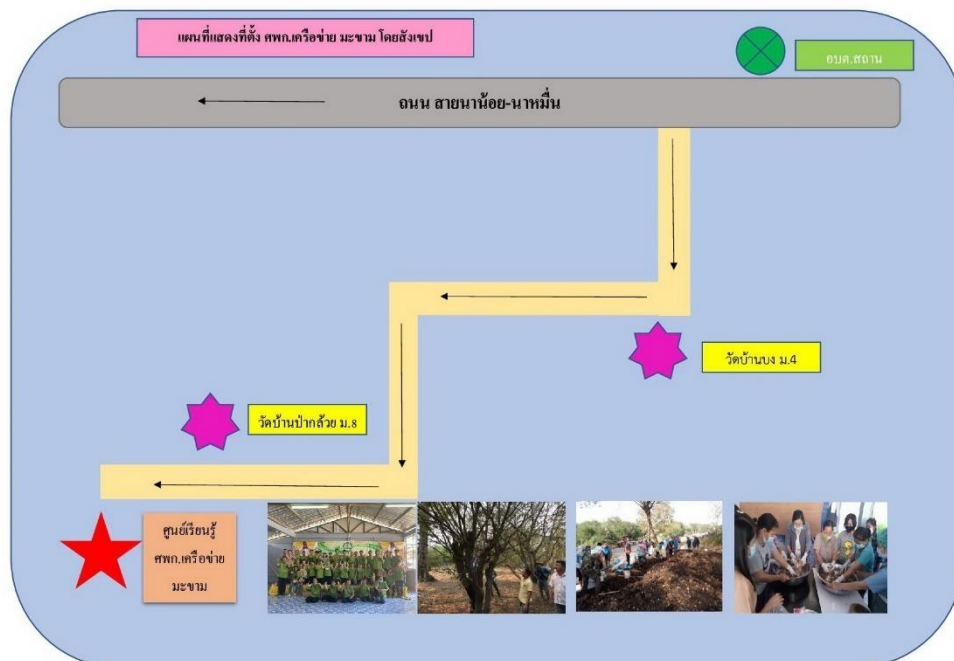
ประเภทศูนย์เครือข่าย : ศูนย์เรียนรู้การจัดการแปลงมะขาม

สินค้าหลัก : มะขาม

สถานที่ตั้ง : บ้านน้ำลาด หมู่ที่ ๖ ตำบล สถาน อำเภอนาน้อย จังหวัด น่าน

พิกัด : X: ๖๗๘๔๘๗ Y: ๒๐๑๕๗๓๙ Zone ๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายวิรัช นันทะแสงแก้ว อายุ ๔๖ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๓๔ หมู่ที่ ๖ ตำบล สถาน อำเภอนาน้อย จังหวัด น่าน

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๖๓-๑๑๔๗๕๐๐

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การจัดการแปลงมะขาม

หลักสูตรการเรียนรู้ : ๑. การจัดการแปลงไม้ผล (มะขาม)

๒. การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภัณฑ์

๓. การเกษตรแบบผสมผสานโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๑ ฐานการจัดการสวนไม้ผล (มะขาม)

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๒ ฐานการลดต้นทุนการผลิต

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๓ ฐานการแปรรูปและตลาดออนไลน์

แปลงเรียนรู้ :

ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวทิพย์อาภา เมืองมา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๖ ๑๙๖ ๙๘๖๕

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่าย ศพก. อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

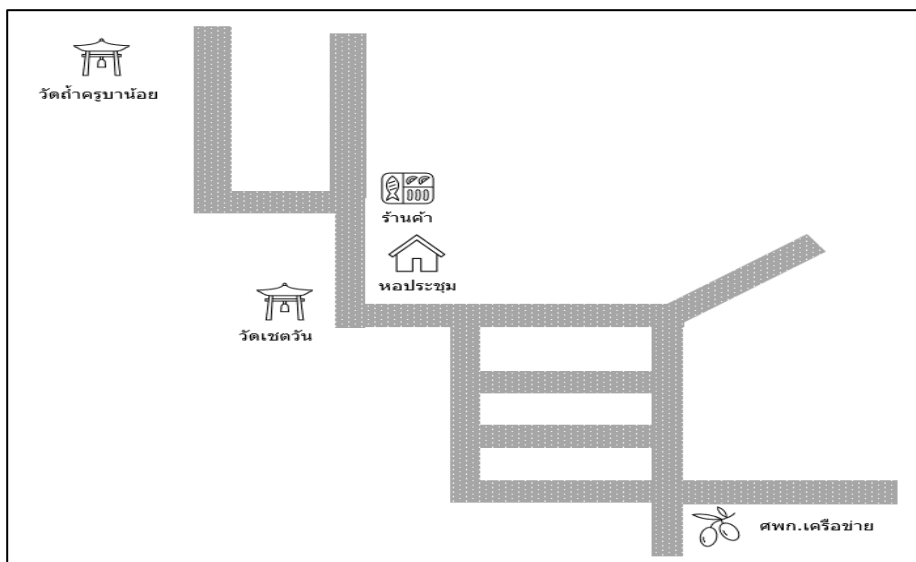
ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ ศพก.เครือข่ายพืชผัก ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : พืชผัก

สถานที่ตั้ง : บ้านเขตวัน หมู่ที่ ๑ ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

พิกัด : X: ๖๖๗๘๔๗ Y: ๒๐๑๙๘๔๐ Zone ๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายสุพัฒ จิโน

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๗-๙๒๙-๐๓๔๒

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อผลิตพืชอาหารปลอดภัย

การนำไปใช้ประโยชน์ : การลดต้นทุนการผลิตพืชผักและสินค้าปลอดภัย

หลักสูตรการเรียนรู้ : ๑. การผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุน
๒. เทคโนโลยีการเพาะปลูกพืชภายใต้สภาวะโรงเรือน
๓. การผลิตพืชผักปลอดภัย

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๑ ฐานการเรียนรู้การผลิตสารชีวภัณฑ์

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๒ ฐานการเพาะปลูกพืชภายใต้สภาวะโรงเรือน

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๓ ฐานการผลิตพืชผักปลอดภัย

แปลงเรียนรู้

ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวชนิษฐา สิงตะนะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๖๕-๐๙๑-๙๐๕๙

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ นาน้อย จังหวัด น่าน

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลศรีสะเกษ อำเภอ นาน้อย จังหวัด น่าน

ประเภทศูนย์เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่

สินค้าหลัก ข้าว พืชผัก

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ ๗๘ หมู่ที่ ๓ ตำบล ศรีสะเกษ อำเภอ นาน้อย จังหวัด น่าน

พิกัด: Latitude ๑๘.๓๔๙๐๓๑ Longitude ๑๐๐.๗๑๔๒๔๙

X ๖๘๑๑๘๖ Y ๒๐๒๙๖๕๕ zone ๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ศูนย์เรียนรู้เครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลศรีสะเกษ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน มีการจัดการดินและน้ำ เพื่อใช้ในการทำเกษตรขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ที่มีกิจกรรมการผลิตหลายชนิด ผลผลิตที่เกิดขึ้นภายในศูนย์ ได้แก่ ข้าวเหนียวดำ เมล่อน มะเขือเทศ พืชผัก ฯลฯ โดยแบ่งพื้นที่ ออกเป็น ๔ ส่วน ส่วนที่หนึ่ง ทำการขุดสระสำหรับกักเก็บน้ำฝนธรรมชาติ หรือใช้เก็บน้ำจากระบบชลประทานเพื่อใช้ในการเกษตรช่วงฤดูแล้ง มีการเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้งฝอย เพื่อเป็นแหล่งอาหาร ส่วนที่สอง มีการปลูกข้าวนาโยน เพื่อใช้ในการบริโภคให้เพียงพอตลอดทั้งปี ส่วนที่สาม ปลูกพืชผักสวนครัว พืชผักในโรงเรียนเพื่อบริโภคเป็นอาหารประจำวัน และจำหน่ายในพื้นที่ ส่วนที่สี่ เป็นที่อยู่อาศัยและสถานที่เก็บปัจจัยการผลิตต่าง ๆ

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายวิรุทธิ์ ต๊ะกิติ อายุ ๔๒ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๗๘ หมู่ที่ ๓ ตำบล ศรีสะเกษ อำเภอ นาน้อย จังหวัด น่าน

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๖ ๒๔๙ ๕๘๙๑

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย :

๑. การปลูกข้าวนาโยน
๒. การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. การจัดการศัตรูพืชผสมผสาน
๔. การปฏิบัติตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

การนำไปใช้ประโยชน์ :

๑. การลดต้นทุนการผลิต
๒. การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. การจัดการศัตรูพืชอย่างปลอดภัย
๔. ต้นแบบในการปฏิบัติตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรการเรียนรู้ :

๑. การจัดการพื้นที่ในฟาร์มอย่างเหมาะสม
๒. การจัดการต้นทุนการผลิตข้าว
๓. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพและการผลิตดินปลูก
๔. การปลูกข้าวนาโยน
๕. การปลูกผักในโรงเรือน

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๑ การผลิตข้าวแบบนาโยน

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๒ การผลิตปุ๋ยหมักและดินปลูก

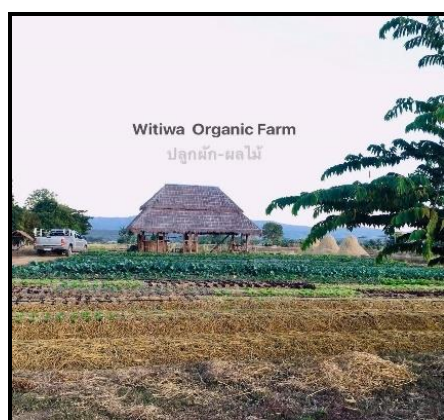
ฐานการเรียนรู้ ที่ ๓ การผลิตพืชในโรงเรือน

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๔ การผลิตพืชนอกโรงเรือน

แปลงเรียนรู้ :

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นายอนุวัฒน์ สุทธการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๖ ๕๒๖๑ ๙๘๐๒

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่าย ศพก.เครือข่ายไม้ ตำบล บัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

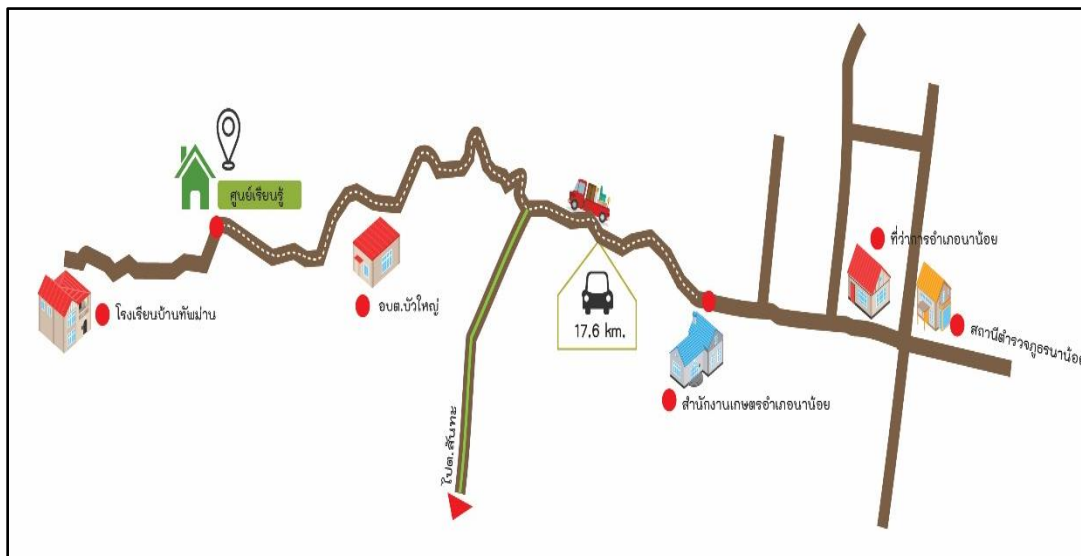
ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ศพก.เครือข่ายไม้ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : ไม้

สถานที่ตั้ง : บ้านทัพมาน หมู่ที่ 4 ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

พิกัด : X: 666755 Y: 2027667 Zone 47

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายวุฒิการ แก้วกันทา

ที่อยู่ : เลขที่ 174 ม.4 ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

เบอร์โทรศัพท์ : 099-703-2683

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การนำไปใช้ประโยชน์ : การเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้

หลักสูตรการเรียนรู้ : 1. การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้

2. การจัดการด้านการตลาดสินค้า

3. การเพาะพันธุ์กล้าไม้

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 ฐานการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 ฐานการตลาด

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 ฐานเพาะพันธุ์กล้าไผ่

แปลงเรียนรู้

ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวบัณฑิตา เพือทะนา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : 083-130-4546

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่าย ศพก. อำเภอ นาน้อย จังหวัดน่าน

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ ศพก.เครือข่าย เกษตรผสมผสาน ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

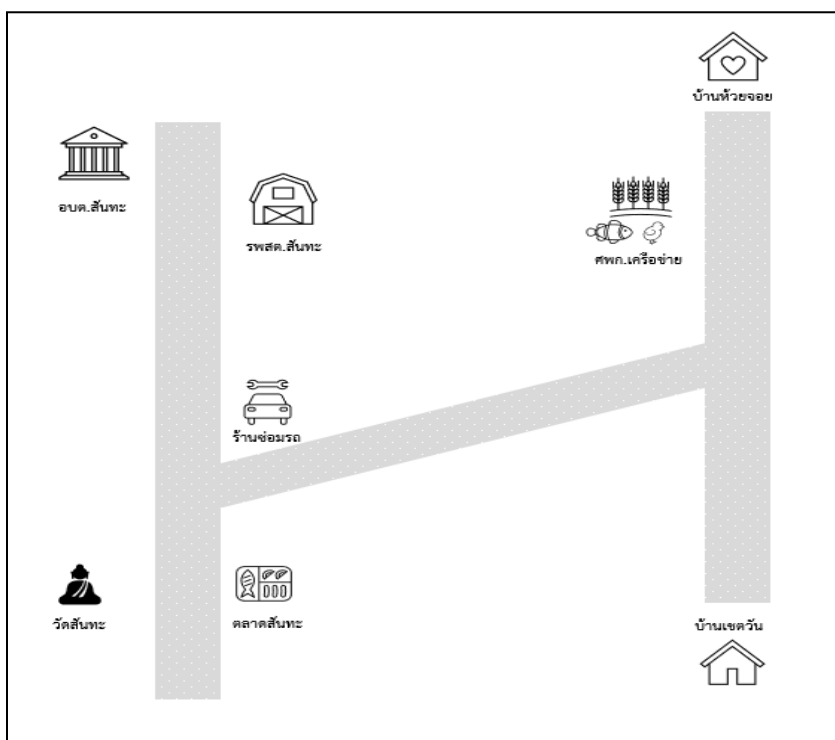
ประเภทศูนย์เครือข่าย : เกษตรผสมผสาน

สินค้าหลัก : พืชผักสวนครัว ไม้ผล สัตว์น้ำ และปศุสัตว์

สถานที่ตั้ง : บ้านสันทะ หมู่ที่ ๖ ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

พิกัด : X: ๖๖๙๒๗๑ Y: ๒๐๒๓๒๔๓ Zone ๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ศูนย์เรียนรู้ ศพก.เครือข่าย เกษตรผสมผสาน ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่จากเดิมที่เป็นพื้นที่ทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว มาเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสาน มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ผล ไม้ยืนต้น เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่และเลี้ยงกบ ในพื้นที่เดียวกัน ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียน ประจำวัน ประจำเดือน และประจำปี โดยหาพืชที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูกและดูแลง่าย เช่น กล้วย มะพร้าว เงาะ กาแฟ พืชผักสวนครัว เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีกิจกรรมมากมาย เช่น การผลิตสารชีวภัณฑ์ การผลิตพืชผักปลอดภัยและการเกษตรแบบผสมผสาน ในปัจจุบันผลผลิตทุกประเภทสามารถเก็บเกี่ยวเพื่อสร้างรายได้ตลอดทั้งปี เป็นจุดเรียนรู้สำหรับเกษตรกรที่มีความสนใจในการทำเกษตรผสมผสาน

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายประนม ปันสอน อายุ ๖๓ ปี

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๙๐๙๖๑๑๘๓

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การเพาะปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์

การนำไปใช้ประโยชน์ : ช่วยเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ตลอดปี

- หลักสูตรการเรียนรู้ :
๑. การผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุน
 ๒. เทคโนโลยีการเพาะปลูกพืชแบบผสมผสาน
 ๓. การผลิตพืชผักปลอดภัย
 ๔. การบริหารจัดการน้ำและระบบน้ำเพื่อการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๑ ฐานการใช้สารชีวภัณฑ์

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๒ ฐานเกษตรผสมผสาน

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๓ ฐานการผลิตพืชผักปลอดภัย

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๔ การจัดการน้ำ

แปลงเรียนรู้

ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวชนิษฐา สิงตะนะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘ ๖๗๓๐ ๖๑๐๔

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.เครือข่ายมะม่วง)

ตำบลเชียงของ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

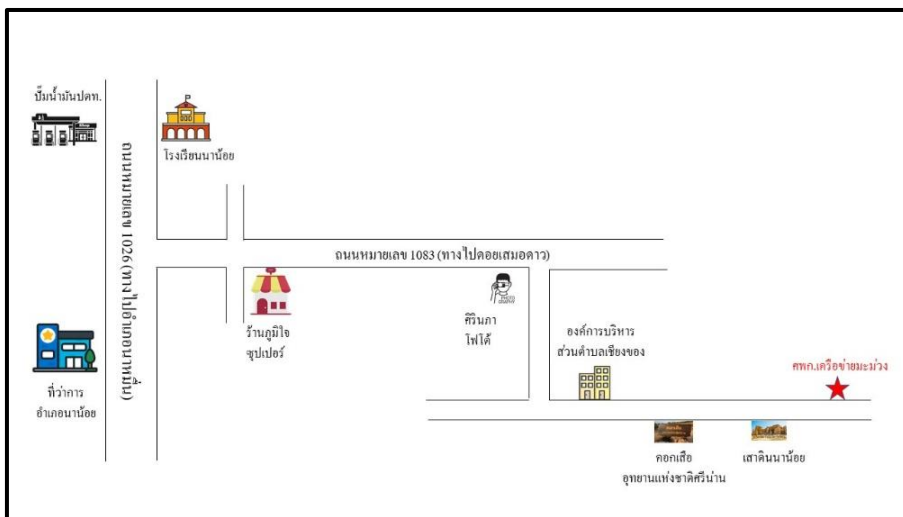
ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ศพก.เครือข่ายมะม่วง ตำบลเชียงของ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : มะม่วง

สถานที่ตั้ง : บ้านแต หมู่ที่ 2 ตำบลเชียงของ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

พิกัด : X 686257 y 2025047 Zone 47

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายประดิษฐ์ ใหม่จันทร์ อายุ ๗๗ ปี

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๕-๔๕๒-๖๐๕๘

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การลดต้นทุนการผลิต

การนำไปใช้ประโยชน์ : การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพและปุ๋ยสังคังเพื่อลดต้นทุนการผลิต

หลักสูตรการเรียนรู้ : ๑.การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

๒.การทำปุ๋ยสังคังตามค่าวิเคราะห์ดิน

๓.การตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยว

๔.การราดสาร

๕.การปรับแต่งและรักษาสวนมะม่วง

๖.การตรวจรับรองแปลง GAP

๗.การป้องกันกำจัดโรค - แมลง - วัชพืช ในสวน

๘.การห่อผล

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๑ ฐานการลดต้นทุน

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๒ ฐานการเพิ่มผลผลิต

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๓ ฐานการพัฒนาคุณภาพมะม่วง

แปลงเรียนรู้

ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวลออรัตน์ ตาทา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๓-๑๓๐๔๕๔๑

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.ศูนย์ข้าวชุมชน)

ตำบลน่าน้อย อำเภอน่านน้อย จังหวัดน่าน

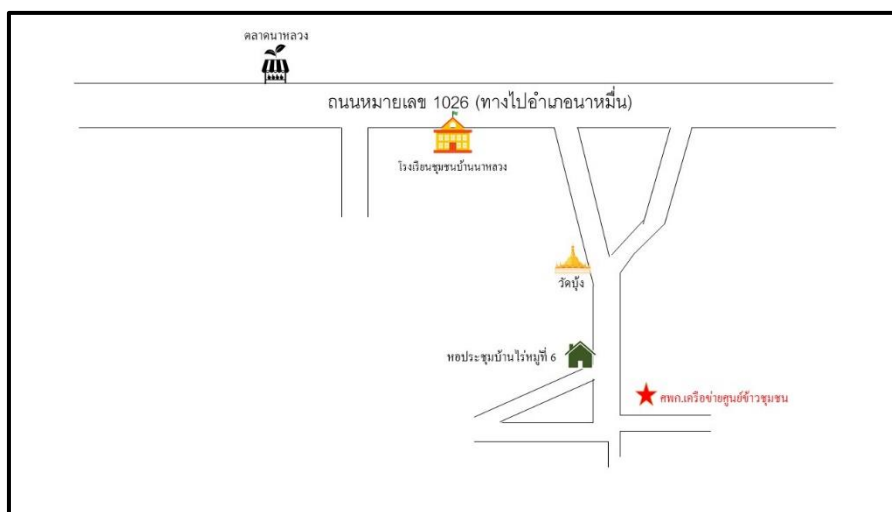
ชื่อศูนย์ : ศูนย์ข้าวชุมชน ตำบลน่าน้อย อำเภอน่านน้อย จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : ข้าว

สถานที่ตั้ง : บ้านไร่ หมู่ที่ 6 ตำบลน่าน้อย อำเภอน่านน้อย จังหวัดน่าน

พิกัด : X 679063 y 2025273 Zone 47

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นาย ณรงค์ ยะเคียน อายุ 71 ปี

เบอร์โทรศัพท์ : 086-1893328

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การลดต้นทุนการผลิต

การนำไปใช้ประโยชน์ : การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

หลักสูตรการเรียนรู้ : 1.การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

2.การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

3.การป้องกันกำจัดโรค – แมลง – วัชพืช

4.การผลิตสารชีวภัณฑ์

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 ฐานการลดต้นทุน

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 ฐานเพิ่มคุณภาพผลผลิต

ฐานการเรียนรู้ ที่ 4 ฐานทำปลุกข้าวเปียก สลับแห้ง

แปลงเรียนรู้

ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวลออรัตน์ ตาทา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๓-๑๓๐๔๕๔๑

ข้อมูล ณ วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๘

ทำเนียบศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ นาน้อย จังหวัด น่าน

ชื่อศูนย์ : ..ศูนย์เรียนรู้ ศพก.เครือข่ายยางพารา ตำบลศรีสะเกษ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

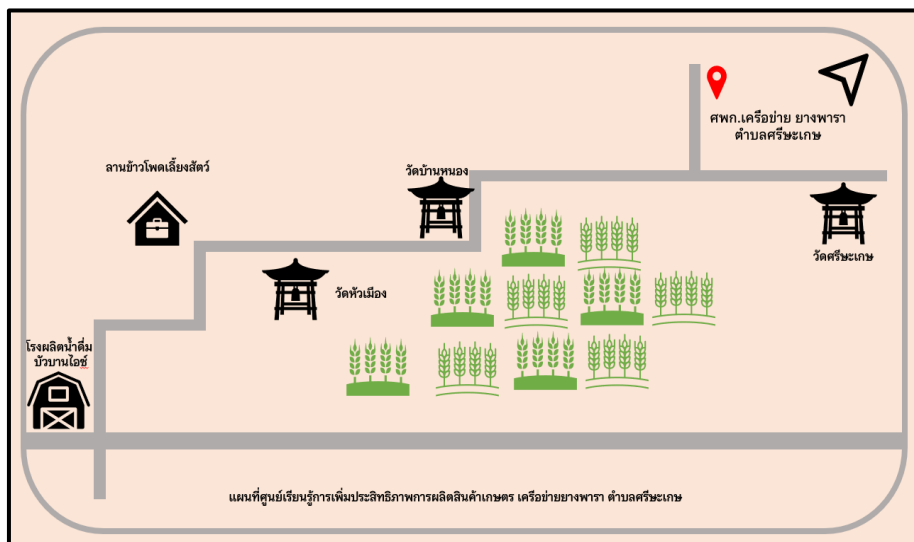
ประเภทศูนย์เครือข่าย : ศูนย์เรียนรู้การจัดการไม้ยืนต้น

สินค้าหลัก : ยางพารา

สถานที่ตั้ง : บ้านหนอง หมู่ที่ ๑๐ ตำบล ศรีสะเกษ อำเภอนาน้อย จังหวัด น่าน

พิกัด : X ๖๘๓๓๔๑ y ๒๐๒๙๙๙๕ Zone ๔๗

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายบุญลื้ม แดงพรม อายุ ๔๓ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๓๔ หมู่ที่ ๑๐ ตำบล ศรีสะเกษ อำเภอนาน้อย จังหวัด น่าน

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๖๕ ๐๒๕ ๗๔๔๗

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การลดต้นทุนการผลิต

การนำไปใช้ประโยชน์ : การลดต้นทุนการผลิตยางพารา

- หลักสูตรการเรียนรู้ :
๑. การผลิตน้ำหมักสำหรับฉีดพ่นในสวนยางพารา
 ๒. การเตรียมดินก่อนการเปิดกรีดและการเพิ่มผลผลิตโดยการกรีดยางพาราให้ถูกวิธี
 ๓. การบริหารจัดการกลุ่ม

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๑ ฐานการลดต้นทุนการผลิตยางพารา

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๒ ฐานการเพิ่มผลผลิตยางพาราโดยการกรีดยางพาราให้ถูกวิธี

ฐานการเรียนรู้ ที่ ๓ ฐานการตลาดยางพารา

แปลงเรียนรู้

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นายอนุวัฒน์ สุทธการ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๖๕ ๒๖๑ ๙๘๐๒

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ศวก เครือข่ายไร่นาสวนผสม ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : ยางพารา

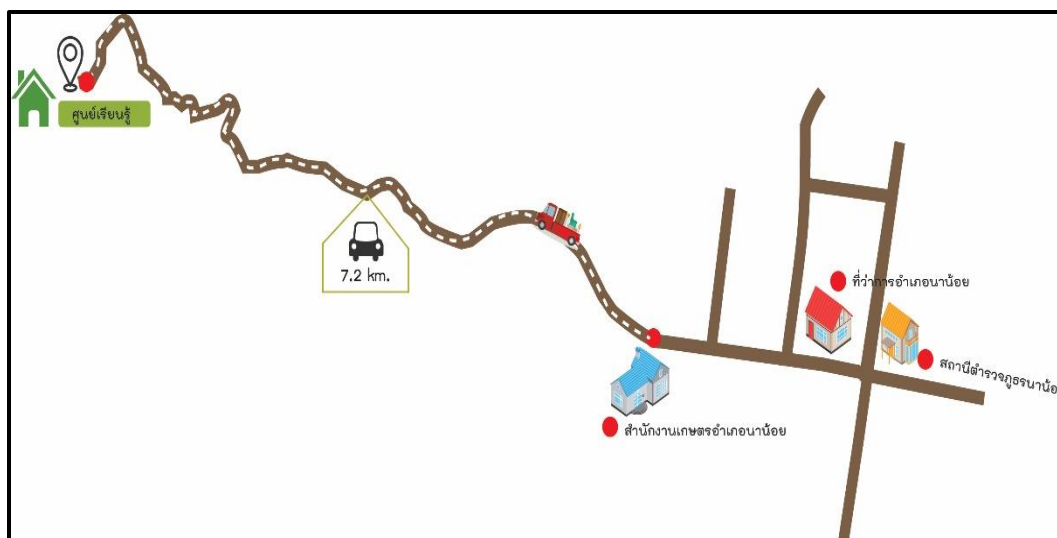
พื้นที่เป้าหมาย : 50,126.49 ไร่

เกษตรกรเป้าหมาย : 3,131 ราย

สถานที่ตั้ง : บ้านหนองห้า หมู่ที่ 8 ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

พิกัด : 47 X: 675399 y: 2028921

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายนะเรศ ศรีนะ

ที่อยู่ : เลขที่ 16 ม.2 ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

เบอร์โทรศัพท์ : 088-409-7418

สถานการณ์ในพื้นที่ : พื้นที่ปลูกยางพาราบ้านใหม่มงคลเป็นเขตไม่เหมาะสมกับการปลูกยางพารา (S3,N) ทั้งหมด ซึ่งตามคำแนะนำจะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นที่เหมาะสม แต่ยางพาราเป็นพืชที่ใช้เวลาในการปลูกประมาณ 6-7 ปี จึงจะเปิดกรีดได้ ซึ่งการปรับเปลี่ยนเป็นพืชชนิดอื่นที่มีความเหมาะสมจึงเป็นไปได้ยาก มีพื้นที่ปลูกต้นยางพาราเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตต่อเนื่องที่กรีดได้คาดว่าจะยังคงเพิ่มขึ้น ยางพาราที่กรีดได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุที่ให้ผลผลิตได้ ปัจจุบันยางพารามีราคาสูง

แนวทางการพัฒนา : มีการอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ด้านการผลิตและการตลาดของยางพารา

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การลดต้นทุนการผลิต

การนำไปใช้ประโยชน์ : การลดต้นทุนการผลิตยางพาราและหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรการเรียนรู้ : 1. การผลิตน้ำหมักสำหรับฉีดพ่นในสวนยางพารา

2. การเตรียมดินก่อนการเปิดกรีดและการเพิ่มผลผลิตโดยการกรีดยางพาราให้ถูกวิธี

3. การเกษตรแบบผสมผสานโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 ฐานการลดต้นทุนการผลิตยางพารา

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 ฐานการเพิ่มผลผลิตยางพาราโดยการกรีดยางพาราให้ถูกวิธี

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 ฐานการตลาดยางพารา

แปลงเรียนรู้

:

ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นางสาวบัณฑิตา เผือกทะนา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : 083-130-4546

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)

แผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ภูเขาและที่ราบเชิงเขา มีเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกข้าว ลำไย ข้าวโพด และพืชผักสวนครัว ประสบปัญหาาราคาพืชผลไม่แน่นอน การใช้สารเคมีสูง และความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ทำให้รายได้ไม่มั่นคง

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็น แหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถปรับเปลี่ยน วิธีการผลิตสู่เกษตรกรที่มีความยั่งยืน สอดคล้องกับนโยบาย “เกษตรปลอดภัย เกษตรเศรษฐกิจ และเกษตรยั่งยืน”

๒. วิสัยทัศน์

“ศพก.อำเภอนาน้อย เป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานและเกษตรยั่งยืน เพื่อเพิ่มรายได้ ลดต้นทุน และสร้างความมั่นคงทางอาหารให้ชุมชน”

๓. พันธกิจ

๑. พัฒนาและยกระดับเกษตรกรต้นแบบให้เป็นครูพาทำ ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน
๒. ส่งเสริมเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่
๓. จัดกิจกรรมการเรียนรู้และขยายผลสู่เครือข่ายแปลงเกษตรกร
๔. พัฒนาและเชื่อมโยงการตลาดสินค้าการเกษตรในระดับชุมชน

๔. สภาพปัญหาในพื้นที่

- เกษตรกรปลูกพืชเชิงเดี่ยว (ลำไย ข้าวโพด ข้าว) ทำให้เสี่ยงทั้งราคาและสภาพอากาศ
- ต้นทุนการผลิตสูงจากการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี
- การจัดการดินและน้ำยังไม่เป็นระบบ เกิดปัญหาดินเสื่อม
- ขาดองค์ความรู้ด้านการแปรรูปและการตลาดสินค้าเกษตร
- เกษตรกรรุ่นใหม่สนใจอาชีพเกษตรลดลง

๕. ศักยภาพและโอกาส

- มีแปลงเกษตรผสมผสาน/แปลงต้นแบบในพื้นที่อยู่แล้ว (ข้าว + ลำไย + ไร่ + ผักสวนครัว)
- เกษตรกรมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การแปรรูปสมุนไพร การทำลำไยอบแห้ง
- มีระบบเครือข่ายเกษตรกรเข้มแข็ง และมี พชอ./สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่
- การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถเชื่อมโยงกับสินค้าเกษตรได้

๖. เป้าหมายการพัฒนา (๓ ปี)

๑. เกษตรกรในพื้นที่อย่างน้อย ๖๐% มีความรู้และนำแนวทางเกษตรผสมผสาน/อินทรีย์ไปใช้
๒. ศพก.มีรูปแบบการเรียนรู้ครบวงจร (การผลิต – การแปรรูป – การตลาด)
๓. มีเกษตรกรต้นแบบอย่างน้อย ๒๐ ราย ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชน
๔. มีการเชื่อมโยงเครือข่ายตลาดเกษตรชุมชนและออนไลน์

๗. แนวทางการพัฒนา

- **ด้านการผลิต** : ส่งเสริมระบบเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชอาหาร พืชเศรษฐกิจ และพืชอนุรักษ์ดินน้ำ
- **ด้านการลดต้นทุน** : ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนเคมี
- **ด้านการแปรรูป** : ถ่ายทอดการแปรรูปผลผลิต เช่น ลำไยอบแห้ง เห็ดแปรรูป ข้าวกล้อง
- **ด้านการตลาด** : จัดตลาดเกษตรชุมชน พัฒนาแบรนด์สินค้าเกษตรน่าน้อย และตลาดออนไลน์
- **ด้านการเรียนรู้** : พัฒนา ศพก. ให้เป็นแปลงเรียนรู้ถาวร มีจุดเรียนรู้ย่อย (การจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย อินทรีย์ การปลูกพืชผสมผสาน การแปรรูป)

๘. แผนกิจกรรมหลัก

ปีที่ ๑

- จัดอบรมเกษตรกรผสมผสานและเกษตรกรอินทรีย์
- จัดทำแปลงเรียนรู้สาธิต ๕ จุดในพื้นที่ (ดิน น้ำ พืช ผัก ไม้เศรษฐกิจ)
- พัฒนาเกษตรกรต้นแบบ ๑๐ ราย

ปีที่ ๒

- ขยายเครือข่ายเกษตรกรเรียนรู้ไปยัง ๕ ตำบล
- ถ่ายทอดการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า
- จัดตั้งกลุ่มตลาดเกษตรชุมชน

ปีที่ ๓

- เชื่อมโยงการตลาดออนไลน์และออฟไลน์
- พัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ประเมินผลและสรุปบทเรียนพัฒนา ศพก.

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรในอำเภอนาน้อยมีองค์ความรู้และสามารถนำไปปรับใช้จริง
๒. เกิดการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และมีรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น
๓. ศพก.เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบเกษตรผสมผสานและเกษตรยั่งยืน
๔. เกิดเครือข่ายเกษตรกรเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้

๑๐. ผู้รับผิดชอบ

- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอนาน้อย
- สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย
- เครือข่ายเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่